

Provedba
prava intelektualnog vlasništva u EU-u:
rezultati na granici EU-a i na unutarnjem tržištu
EU-a u 2021.

prosinac
2022.

**Provedba prava intelektualnog vlasništva u EU-
u: rezultati na granici EU-a i na unutarnjem
tržištu EU-a u 2021.**

Sažetak

Od postignutog dogovora u 2020., Glavna uprava TAXUD i EUIPO zajednički objavljuju godišnji dokument u kojem su predstavljeni napori i rad svih tijela u području provedbe prava intelektualnog vlasništva. U ovom, drugom izdanju navedeni su broježani podatci za zadržavanje proizvoda kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva i druge povezane informacije u 2021.

Ovaj dokument s činjenicama pod nazivom „Provedba prava intelektualnog vlasništva u EU-u: rezultati na granici EU-a i na unutarnjem tržištu EU-a, 2021.“, temelji se na podacima o zadržavanjima na granici EU-a koje su prijavila carinska tijela 26 od 27 država članica EU-a ⁽¹⁾ putem informacijskog sustava za sprječavanje krivotvorenja i piratstva (COPIS)⁽²⁾, kao i na podacima o zadržavanjima na unutarnjem tržištu koje su prijavila tijela za izvršavanje zakonodavstva 21 od 27 država članica EU-a⁽³⁾ putem portala za provedbu prava intelektualnog vlasništva (IPEP). Njegov je cilj pružiti korisne informacije za podupiranje analize povrede prava intelektualnog vlasništva u EU-u i razvoja odgovarajućih protumjera. U širem smislu, njime bi se tvorcima politika EU-a trebali pružiti podatci za razvoj baze dokaza za utvrđivanje prioriteta i politika.

⁽¹⁾ Nedostaju podatci o zadržavanjima iz Grčke za 2021.

⁽²⁾ U skladu s primjenjivim carinskim zakonodavstvom EU-a (a posebno Uredbom (EU) br. 608/2013), COPIS je informacijski sustav za sprječavanje krivotvorenja i piratstva na razini cijelog EU-a koji sadrži sve zahtjeve za djelovanje i sva zadržavanja. COPIS je jedini pravni kanal za razmjenu informacija između nositelja prava i carinskih tijela.

⁽³⁾ Da budemo precizniji, dio unutarnjeg tržišta EU-a koji odgovara nekoj državi članici u cijelom će se dokumentu nazivati domaćim tržištem te države članice. Nema raspoložive evidencije o zadržavanjima na domaćem tržištu od austrijskih i njemačkih tijela za izvršavanje zakonodavstva, kao prvo jer njihovi propisi ne dopuštaju policiji da po *službenoj dužnosti* provodi zapljene krivotvorenih ili piratskih proizvoda na domaćem tržištu, a kao drugo jer se još nisu pridružili mreži za pružanje podataka. Osim toga, podatci za zadržavanja u 2021. još uvijek nedostaju s danskog, luksemburškog, slovenskog i švedskog domaćeg tržišta, iako nedostatak njihovih podataka u 2021. ni u jednom trenutku ne mijenja globalnu sliku trendova.

Zadržavanja na granici EU-a u 2021.

Godišnji broj zadržavanja⁽⁴⁾ proizvoda za koje postoji sumnja o povredi prava intelektualnog vlasništva koja su provela carinska tijela na granici EU-a blago se povećao u 2021. u odnosu na prethodnu godinu (s otprilike 70 000 u 2020. na oko 75 000 u 2021.). Broj pokrenutih postupaka također je porastao s otprilike 102 000 u 2020. na otprilike 124 000 u 2021. Uočava se izraženiji razvoj u pogledu broja zadržanih predmeta (s otprilike 27 milijuna u 2020. na oko 42 milijuna u 2021.), koji čak premašuje brojku iz 2019. prije pandemije bolesti COVID-19. Međutim, procijenjena vrijednost zadržanih predmeta tek se blago povećala (s otprilike 778 milijuna EUR na otprilike 806 milijuna EUR). Pomak u košarici zadržanih proizvoda od skupih proizvoda prema kategorijama jeftinijih, kao i smanjenje procijenjene vrijednosti po jedinici u nekim kategorijama zadržanih predmeta (i među najbrojnijima i među najskupljima) objašnjava skromno povećanje procijenjene vrijednosti zadržanih proizvoda u 2021. To se dogodilo unatoč velikom povećanju broja zadržanih predmeta te godine, koja je bila druga godina pandemije bolesti COVID-19. Sva su ta povećanja zabilježena, unatoč tome što nedostaju podatci o zadržavanjima na grčkoj granici⁽⁵⁾.

Kad je riječ o broju postupaka, potkategorije proizvoda koje su se činile najčešćima bili su proizvodi široke potrošnje (odjeća i obuća, obuća za sport i obuća koja nije sportska) i luksuzni proizvodi (torbe, novčanici i torbice, parfemi, kozmetički proizvodi i satovi). Što se tiče broja zadržanih predmeta, potkategorije kod kojih je jedinstveni predmet obično manji po veličini i manje vrijednosti te koji se uglavnom prevoze u većim pošiljkama kao što su u kontejnerske pošiljke (materijal za pakiranje, drugi proizvodi, pribor za mobilne telefone, igračke i druga oprema za njegu tijela) zauzeli su svih pet vodećih mjesta. Kad je riječ o procijenjenoj vrijednosti zadržanih proizvoda, luksuzni proizvodi čiji odgovarajući original ima visoku pojedinačnu vrijednost na domaćem maloprodajnom tržištu (osobito zbog predmetnih brendova), kao što su satovi, odjeća, torbe, novčanici, torbice i nakit, očigledno su bili visoko rangirani, dok je između bio neuobičajen proizvod (oprema za mobilne telefone), te je rangiranje potonjeg uzrokovano velikom količinom predmeta zadržanih u toj kategoriji proizvoda.

⁽⁴⁾ Svako zadržavanje naziva se „slučajem”, a uključuje određen broj pojedinačnih predmeta, u rasponu od jednoga do nekoliko milijuna, te može obuhvatiti različite kategorije proizvoda i različite nositelje prava. Za svakog nositelja prava u određenom slučaju postupak pokreće carina.

⁽⁵⁾ Povijesno predstavlja od 5 % do 6 % zadržavanja krivotvorina na granici EU-a, u pogledu broja predmeta i procijenjene vrijednosti.

Kad je riječ o podrijetlu predmeta kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva i koji stižu u EU, količine pokazuju da prednjači Kina, nakon čega slijede Turska i Hong Kong, Kina. Kina je vodeća zemlja podrijetla za većinu kategorija proizvoda. Osim toga, među identificiranim ⁽⁶⁾ zadržanim proizvodima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva podrijetlom iz Kine, kategorija najčešće zadržanih proizvoda jest materijal za pakiranje. Među onima koji dolaze iz Turske prevladava odjeća, dok su najčešće zadržavani predmeti iz Hong Konga u Kini oznake, etikete i naljepnice.

Što se tiče prijevoznih sredstava, najveći broj zadržavanja u 2021. i dalje su proizvodi koji se prevoze poštom i ekspresnom kurirskom službom. Međutim, tijekom posljednjih nekoliko godina stalno se smanjuje broj zadržavanja proizvoda koji se prevoze poštom, dok su se povećala zadržavanja proizvoda koji se prevoze ekspresnom kurirskom službom. Kad je riječ o broju krivotvorenih predmeta, zadržavanja u pomorskom prometu i cestovnom prometu još uvijek čine većinu svih zadržanih predmeta, dok se povećanje može uočiti u pošti, zračnoj pošti i ekspresnoj kurirskoj službi.

Naposljetku, što se tiče vrsta prava intelektualnog vlasništva koja krše zadržani proizvodi, žigovi (žigovi Europske unije, nacionalni i/ili međunarodni) i dalje su najčešće kršena vrsta prava.

Međutim, proizvodi koji su tijekom godina prijavljeni kao zadržani na granici EU-a zbog povrede prava intelektualnog vlasništva ostaju tek dio procijenjenih krivotvorenih i piratskih proizvoda koji su ušli na tržište EU-a. Na primjer, u usporedbi s procijenjenom količinom takvih proizvoda u izvješćima OECD-a/EUIPO-a o nezakonitoj trgovini, nezakoniti proizvodi zadržani na granici EU-a činili su ne manje od 0,73 % procijenjene vrijednosti krivotvorenih proizvoda koji su prešli granicu 2013., dok je 2016. i 2019. ta vrijednost iznosila najmanje 0,38 % odnosno 0,45 %.

Zadržavanja na unutarnjem tržištu EU-a u 2021.

Trend proizvoda kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva zadržanih na unutarnjem tržištu EU-a porastao je 2021. u usporedbi s prethodnom godinom. Prema brojkama koje su prijavili policija, carinska tijela i tijela za nadzor tržišta, broj proizvoda kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, prijavljenih kao zadržani u 2021. (53 milijuna), bio je otprilike 7 milijuna viši od onoga iz 2020. (46 milijuna), što je godišnje povećanje od 16 %. Do povećanja je došlo unatoč činjenici da

⁽⁶⁾ Potkategorije identificiranih proizvoda isključuju kategoriju „drugi proizvodi“.

neka tijela za izvršavanje zakonodavstva na unutarnjem tržištu koja su podnijela izvješće za 2020. nisu dostavila brojeke za 2021. i uzimajući u obzir da su njihova zadržavanja u 2020. bila tek marginalna. Unatoč tom povećanju broja zadržanih predmeta, procijenjena vrijednost tih predmeta (približno 1 253 milijuna EUR) smanjila se za 46 milijuna EUR, što predstavlja godišnje smanjenje od 3,5 % zbog košarice zadržanih potkategorija koja se preusmjerava na jeftinije proizvode.

Kako za broj zadržanih predmeta tako i za procijenjenu vrijednost, vodećih šest država članica činilo je više od 95 % ukupnih zadržavanja na unutarnjem tržištu tijekom 2021. Jasno je da je Italija predvodila, s gotovo 62 % u pogledu broja predmeta i s više od 63 % u pogledu procijenjene vrijednosti. Francuska, Nizozemska, Španjolska i Mađarska također su bile rangirane među prvih šest mjesta u pogledu broja predmeta i procijenjene vrijednosti, dok su Portugal i Grčka upotpunile rangiranje u pogledu broja zadržanih predmeta i procijenjene vrijednosti.

U pet glavnih potkategorija proizvoda, „drugi proizvodi” zauzeli su prvo mjesto u pogledu broja predmeta prijavljenih kao zadržanih na unutarnjem tržištu EU-a, nakon čega slijede cigarete i oznake, etikete i naljepnice, potom odjeća i audio-/videouređaji u manjoj mjeri. Kad je riječ o njihovoj procijenjenoj vrijednosti, skupina od četiri potkategorije (tekstil, odjeća, audio-/videouređaji i obuća koja nije sportska) dijeli vodeću ulogu sa sličnim ukupnim postotkom, nakon čega slijede cigarete.

Naposljetku, žigovi se smatraju najčešćom vrstom povrede prava intelektualnog vlasništva u zadržavanjima na unutarnjem tržištu EU-a (više od 93 % zadržanih predmeta). Na unutarnjem tržištu bilo je i povreda drugih vrsta prava, kao što su autorska prava (u otprilike 6 % zadržanih predmeta) i dizajni (otprilike 0,7 %).

Ukupni podatci o zadržavanjima u 2021.: agregirani podatci na granici EU-a i na unutarnjem tržištu EU-a

Broj krivotvorenih predmeta koji su zadržani i nisu pušteni u EU iznosio je približno 86 milijuna predmeta u 2021.⁽⁷⁾. To pokazuje znatan porast od gotovo 31 % broja predmeta prijavljenih kao zadržanih, a koji nisu pušteni, u usporedbi s 2020. (66 milijuna predmeta). Otprilike 62 % predmeta zadržano je na unutarnjem tržištu, a ostatak na granici EU-a.

(7) Podatci o ukupnim zadržavanjima ne podudaraju se točno s podacima o zadržavanjima na granici EU-a i podacima o zadržavanjima na unutarnjem tržištu EU-a jer krivotvoreni proizvodi zadržani na granici EU-a, ali kasnije pušteni, nisu zabilježeni u ukupnim rezultatima.

Procijenjena vrijednost krivotvorenih predmeta zadržanih u EU-u iznosila je više od 1,9 milijardi EUR. Ta vrijednost predstavlja smanjenje od otprilike 3 % u usporedbi s prethodnom godinom, unatoč povećanju broja predmeta. Ta proturječnost odgovara ukupnoj slici zadržavanja krivotvorina na unutarnjem tržištu, kako je prethodno objašnjeno. U 2021. gotovo 65 % ukupne vrijednosti zadržanih predmeta činila su zadržavanja na unutarnjem tržištu, dok je preostali dio bio rezultat zadržavanja na granici EU-a. Ti su postoci u skladu s onima iz 2020.

Deset država članica s najvećim brojem prijavljenih zadržavanja činio je gotovo 97 % po količini i više od 93 % po procijenjenoj vrijednosti predmeta. Italija je zabilježila najveći pojedinačni udio po količini, s više od 39 % ukupnih zadržavanja i po procijenjenoj vrijednosti, s više od 41 %.

Ukupno gledajući, pet najčešćih potkategorija identificiranih zadržanih proizvoda, u smislu broja predmeta koji su zadržani u cijelom EU-u, bile su materijal za pakiranje, cigarete, oznake, etikete, naljepnice, odjeća i igračke. Tih pet potkategorija činilo je više od 53 % zabilježenih proizvoda. Kad je riječ o procijenjenoj vrijednosti zabilježenih predmeta, u potkategorijama identificiranih proizvoda prednjačili su odjeća, satovi, audio-/videouređaji, tekstil i obuća koja nije sportska. Tih pet potkategorija činilo je gotovo 54 % procijenjene vrijednosti zadržavanja prijavljenih tijekom 2021.

*Provedba prava intelektualnog vlasništva u EU-u:
rezultati na granici EU-a i na unutarnjem tržištu EU-a u 2021.*

